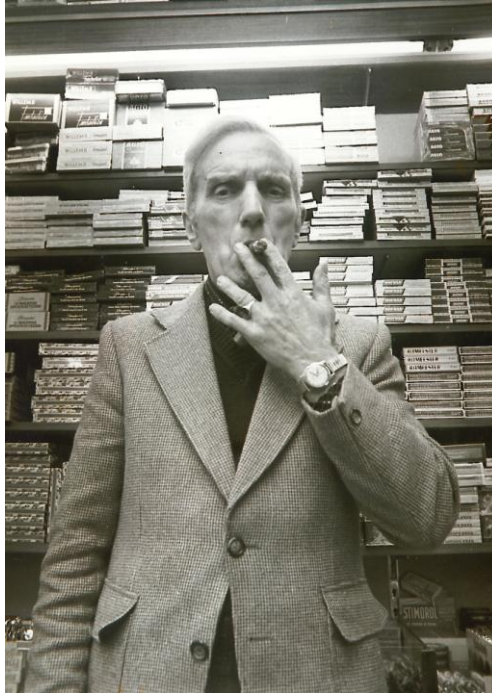

Voor rookartikelen en pruimtabak naar het sigarenmagazijn.

Sigaren, sigaretten en tabak kun je sinds jaar en dag bij sigarenmagazijn Verwoerd in Scherpenzeel kopen. Hoewel ook anderen tabakswaaren aanbieden, is de speciaalzaak van familie Hazeleger de enige in zijn soort in ons dorp. Dat is niet altijd zo geweest, maar inmiddels al wel meer dan dertig jaar het geval. Over de geschiedenis van de sigarenboeren hier ter plaatse wordt u door Oud-Scherpenzeel geïnformeerd.

Gerrit Verwoerd

In de eerste decennia van de vorige eeuw verkopen Janszen, Geytenbeek en Van Setten in Scherpenzeel rookartikelen waarvoor ze regelmatig reclame maken in De Holevoet. Het zijn detailhandelaren die naast levensmiddelen en andere producten ook tabakswaaren aan de man brengen. De kappers Rein van de Pol en Ram proberen eveneens sigaren en sigaretten aan hun klanten te slijten.

Voorheen was links de sigarenzaak van Wes Pol.

Fietsenmaker en sigarenboer Wes Pol vestigt zich in 1919 in de Dorpsstraat in het pand waar later bloemenzaak Mille Fleurs heeft gezeten. Na zijn overlijden in 1960 gaat zijn vrouw met de sigarenzaak verder, terwijl het gedeelte waar rijwielen worden verkocht overgenomen wordt door Wim Veenendaal. Mevrouw Pol-van Leuven blijft daarna nog jarenlang werkzaam in het sigarenmagazijn, ze overlijdt in 1979. In 1931 verkoopt J.Ram zijn zaak aan H.Kluwen, die ook kapper en sigarenboer is. In 1942 verhuist Kluwen met zijn winkel naar de overkant van de Dorpsstraat om daar op de hoek van de Dorpsstraat en Willaerlaan in een nieuw wederopbouwpannd zijn zaak voort te zetten. Voor de oorlog is er op die plaats geen winkel maar een woonhuis dat door Jan Ederveen wordt bewoond. Kluwen knipt en scheert zijn klanten achter de sigarenwinkel waar zijn vrouw de klanten bedient. Hij houdt het niet zo lang vol, want in 1950 emigreert hij naar Australië, nadat hij zijn zaak aan Gerrit Hendrik Verwoerd heeft verkocht. Verwoerd is in 1915 als boerenzoon in Papekop geboren. In de oorlog en kort daarna is hij werkzaam bij een keuringsdienst voor vlees. Voor zijn werk is hij in Amerongen bij een sigarenwinkelier 'in de kost'. Vermoedelijk wordt hij door hem geattendeerd op de sigarenzaak in Scherpenzeel die hij kan overnemen. In 1949 verliest Verwoerd vanwege opheffing van het bedrijf zijn baan als controleur.

Het sigarenmagazijn van Verwoerd, jaren 50.

Gerrit Verwoerd is net daarvoor getrouwd en samen met zijn echtgenote komt hij in 1950 naar Scherpenzeel waar hij de zaak van Kluwen koopt. Gerrit verhuurt het deel van de zaak waar de kapsalon is aan Geurt van Middendorp, die daarvoor in dienst bij Kluwen is geweest. Gerrit en zijn echtgenote doen hun uiterste best om een klantenkring op te bouwen, van zes uur 's morgens tot tien uur 's avonds is de winkel open. Toch wordt er in de beginperiode vaak niet meer omgezet dan 11 gulden in de week. Na de oorlog zijn vooral Amerikaanse sigaretten erg geliefd, zodat merken als Winfield, North State, Golden Fiction en Virginia worden verkocht. Sigaren zijn vaak uit de buurt

afkomstig: Ritmeester en Panter uit Veenendaal zijn vooraanstaande sigarenproducenten. De rookartikelen worden meestal rechtstreeks bij vertegenwoordigers van de sigaren- en sigarettenfabrikanten gekocht, want grossiers zijn er dan nog nauwelijks in deze branche. Zelf rookt Verwoerd altijd La Paz sigaren die, hoewel de naam anders doet vermoeden, ook van Nederlandse makelij zijn en die hij in de winkel aansteekt met de brandende aansteker die altijd op de toonbank staat. Naast rookartikelen wordt ook snoep verkocht. Voor werktijd komen werknemers van weverij en buurman De Driekleur pruimtabak kopen, terwijl zij ook regelmatig bij Verwoerd telefoneren. Wegens brandgevaar mag in de weverij niet gerookt worden, zodat er massaal gepruimd wordt in de fabriek. Pruimtabak is grofgesneden tabak die niet gerookt wordt, maar waarop men kauwt of *pruimt*. Vervolgens wordt na enige tijd de tabak uitgespuugd. Soms gebruikt men daarvoor een speciaal bakje, kwispedoor genaamd. In 1956 verhuist kapper Van Middendorp naar het pand waar de familie Schinkel heeft gewoond, twee huizen verderop. Voor tabak is een goed luchtvochtigheidsgehalte van groot belang. Zomers stookt Verwoerd daarom, ook als het buiten erg warm is, de kachel op. 's Winters wanneer de lucht aanmerkelijk droger is, blijft de kachel vaak uit en zorgt een waterpomp met nevelinstallatie voor het juiste vochtgehalte. Vandaar dat in een sigarenspeciaalzaak sigaren op de bovenste plank liggen, sigaretten daaronder en op de onderste plank ten slotte tabak. Vanwege deze nauwkeurige behandeling van de producten zullen andere winkelbedrijven die ook rookartikelen verkopen nooit echte concurrenten worden en zullen fijnproevers hun sigaartje altijd bij de specialist blijven kopen. Ook de vastgestelde prijzen zijn in dit kader van groot belang. Verwoerd werkt zes dagen in de week en gaat nooit op vakantie. In zijn vrije tijd maakt hij zich verdienstelijk als bestuurslid van de winkeliersvereniging en medeorganisator van het jaarlijkse bejaardenreisje. Het echtpaar Verwoerd heeft drie dochters, Mien, Nel en Gerda. Als Nel 13 jaar is helpt ze samen met haar oudere zus haar vader al regelmatig in de winkel. Nel trouwt in 1978 met internationaal vrachtwagenchauffeur Gijs Hazeleger uit Kootwijkerbroek.

Mevrouw Heij heropent de zaak in 1982.

In 1980 wordt Gerrit Verwoerd ziek en op de dag van zijn overlijden in datzelfde jaar moet dochter Nel examen doen voor het vakdiploma tabak. Ondanks de droevige omstandigheden is ze voor het examen geslaagd. Twee jaar lang zet ze de enig overgebleven sigarenzaak in Scherpenzeel samen met haar moeder voort. Dan komt ook Gijs in de winkel die in 1982 wordt verbouwd en door de

echtgenote van de burgemeester, mevrouw Heij, wordt heropend. De voormalige kapsalon wordt bij de winkel getrokken waardoor de winkelruimte ruim twee keer zo groot wordt. Het assortiment wordt uitgebreid met tijdschriften en andere lectuur, terwijl je bij Verwoerd dan ook wenskaarten en loten voor de Staatsloterij kunt kopen. Tot 1986 staan Nel en Gijs samen in de winkel en maakt Gijs nog wel eens een vrachtwagenrit naar het buitenland. Het pand van de burens dat in 1964 van woonhuis in winkelpand is veranderd en waar Verweij een textielzaak heeft gehad, komt in 1986 te koop. Familie Hazeleger koopt het pand en deelt het in tweeën. Een kant wordt verhuurd aan een groenteman en aan de andere kant beginnen Nel en Gijs een winkel in kantoorartikelen, boeken en wenskaarten: De Boekelier. Vanaf dat moment bestiert Nel de nieuwe zaak en blijft Gijs in de sigarenwinkel werkzaam. Twee jaar later wordt ook de andere kant bij de winkel gevoegd. Nel behaalt de benodigde diploma's om een erkende boekhandel te mogen exploiteren. De Boekelier wordt begin jaren negentig The Read Shop en in 1997 komt ook het postkantoor in de winkel. In 1989 opent familie Hazeleger een winkel in kantoorartikelen in Leusden. Filiaalhoudster vanaf het eerste uur tot op dit moment is de Scherpenzeelse Nel Groeneveld. Het sigarenmagazijn van Verwoerd is een speciaalzaak die ook exclusieve sigarenmerken als Hajenius en Olifant verkoopt. Rookartikelen worden nu ingekocht bij de overkoepelende inkooporganisatie Tabaronde. Dat het de sigarenboer in deze tijd niet gemakkelijk wordt gemaakt door het ontmoedigingsbeleid van de overheid, blijkt ook uit de voorschriften die gelden voor het maken van reclame.

Sigarenmagazijn Verwoerd toen er nog reclame mocht worden gemaakt.

Aan de buitenkant van de winkel mag geen merkreclame gemaakt worden, terwijl de reclame in de etalage slechts binnen twee meter leesbaar mag zijn. Sigaretten van veel merken worden door British American Tobacco (BAT) gemaakt, terwijl ook Philip Morris een belangrijk marktaandeel heeft en in Nederland in licentie merken als Marlboro en Chesterfield produceert. De hoge verkoopprijs van sigaretten heeft met name te maken met de 78% accijns en BTW die moeten worden betaald. Voor sigaren is de winstmarge voor de sigarenboer wat hoger. Samen met de exploitatie van tachtig sigaretten-, snoep- en frisdrankautomaten in de regio en de inkomsten uit Staatsloterij en Lotto is het sigarenmagazijn rendabel. Daarbij komt dan nog eens de verkoop van vuurwerk aan het eind van het jaar. Het spreekt voor zich dat familie Hazeleger door verschillende personeelsleden in hun winkels terzijde wordt gestaan.